

Skärgårdsbladet

2019:2 november

Nyhetsbrev från Skärgårdsgruppen inom Stockholms läns hembygdsförbund

Skärgårdsgruppen ansvarar i hembygdsförbundet för kulturfrågor som gäller skärgården. Medlemmarna representerar olika intresseinriktningar och utgör därför en bred kunskapsbank. För att vara uppdaterad i skärgårdsfrågorna besöker gruppen kulturellt intressanta platser i kustområdet. Självklart står hembygdsföreningarna med sina olika aktiviteter i fokus. En viktig uppgift blir att samla in och förmedla kunskaper och information som föreningarna kan dra nytta av i den egna verksamheten.

Region Stockholms (f d Stockholms läns landstings) landsbygds- och skärgårdsstrategi

Av Lars Jacobsson

Vi har tidigare i Skärgårdsbladet informerat om Region Stockholms (f d Landstinget) strategi för att utveckla landsbygd och skärgård. Hembygdsrörelsen har en viktig roll att spela i förverkligandet av strategin, framförallt inom insatsområdena ”Attraktiva och livskraftiga lokalsamhällen” och ”Utveckling av natur-, kultur- och rekreationsvärden”.

Strategin antogs av landstingsfullmäktige i juni 2018 och framhåller bland annat nya lösningar för VA-frågan, vikten av att det finns skolor, undantag från strandskyddet för kärnöar, vårdandet av värdefulla natur- och kulturmiljöer med mera.

För att genomföra strategin ska nu ett Handlingsprogram tas fram. En del i detta var en workshop som genomfördes den 23 augusti. Cirka 30 personer deltog, de flesta från olika kommuner. Även medlemmar från SIKO (Skärgårdens Intresseföreningars Kontaktorganisation), Bygdegårdarnas Riksförbund, olika företagarföreningar etc var närvarande. Lars Jacobsson från Skärgårdsgruppen var tyvärr den enda representanten för Hembygdsrörelsen.

Workshopen var bra organiserad och det kom fram många konkreta förslag vad gäller t ex förskola - skola, VA-lösningar, natur-kultur-rekreatiomsområden, kommunikationer – kollektivtrafik samt service. I samtliga fall framhölls civilsamhällets roll i utvecklingen och behovet av samarbete mellan civilsamhället och stat/landsting/kommuner.

Förslagen som kom fram ska, tillsammans med underlag från övriga undersökningar som gjorts om strategin (bl a intervjuer), sammanställas och beslutas i februari av Region Stockholms Tillväxt- och Regionplanenämnd (TRN) i form av ett preliminärt Handlingsprogram. Detta ska skickas på remiss under februari – mars, sannolikt längre. Skärgårdsgruppen och Länsförbundet planerar för ett remissvar på Handlingsprogrammet.

Efter analys av remissvaren ska TRN anta Handlingsprogrammet under våren/sommaren 2020. Det är angeläget att hembygdsrörelsens intressen då avspeglas i Handlingsprogrammet. Skärgårdsgruppen vill därför uppmuntra alla hembygdsföreningar att ta del av Handlingsprogrammet och se hur man kan bidra till att den förverkligas på ett sätt som både utvecklar den egna hembygden och tar tillvara det kulturarv som finns. Ansvarig på region Stockholm för arbetet med Handlingsprogrammet är Tove Ellingsen, tove.ellingsen@sll.se .

Skärgårdsgruppen är intresserad av hur olika föreningar engagerar sig i Handlingsprogrammet. Hör gärna av er till Lars Jacobsson lars.g.jacobsson@bredband.net eller ring 070 377 54 11.

300 årsminnet av Rysshärjningarna 1719

Landstingets projekt för att sprida kunskap om rysshärjningarna 1719 och samordna olika aktiviteter

Av Lars Jacobsson

Sommaren 1719 härjades skärgården mellan Gävle och Norrköping av ryska trupper. Anfallet var ett sätt att öka trycket på Sverige att avsluta fredsförhandlingarna efter det Stora nordiska kriget. För att uppmärksamma minnet av denna för skärgårdsbefolkningen traumatiska händelse lanserade landstinget, genom museet HAMN i Nacka, ett omfattande projekt.

Projektet koordinerade olika aktörers aktiviteter och producerade material som alla medverkande föreningar, ett 40-tal, varav flera hembygdsföreningar, hade nytta av. Läs mer om projektet på <http://ryssharjningarna.se/> .

Torsdagen den 21 nov kl.9.00 – 20.00 inbjuder museet HAMN till ett heldags seminarium om det nordiska kriget 1719-1721. Anmälan sker till info@hamnmuseum.se senast den 14 nov. Seminariet hålls på engelska då det även kommer internationella föredragshållare.

En rysk s. k. kosackgalär med plats för hästar under däck

Stockholms läns hembygdsförbunds Budkavle 2019 fokuserade på rysshärjningarna

Av Lars Jacobsson

Blidö Sockens Hembygdsförening arrangerade lördagen den 14 september 2019 Stockholms läns hembygdsförbunds årliga Budkavle. Gunnar Lind, som skrivit en förnämlig bok om rysshärjningarna, Brända Hemman, berättade om vad som hände sommaren 1719. Vidare fick fyrtioalet deltagare från 16 hembygdsföreningar höra mer om Furusunds spännande historia. Vid Oxhalsö båtsmanstorp var kulturföreningen Carolinen från Norrtälje på plats, klädda i tidstypiska karolineruniformer, och laddade och sköt med både musköter och en kanon. Vid olika stationer fick deltagarna också höra mer om t ex den siste båtsmannen August Sjöblom Skogs resa till Mauritius och hur livet tedde sig för en båtsmansfamilj under 1800-talets senare del.

Skärgårdsresa med Birka Cruises i ryssens kölvatten

Av Gabriele Prenzlau-Enander

Även i år gjorde Hembygdsförbundet en resa med Birka Cruises. Denna gång med fokus på rysshärjningarna 1719. Därför gick båten även ända in i Baggensfjärden, där en så stor båt som Birka Cruises aldrig tidigare hade varit, för att se Stäket där ryssarna slogs tillbaka av Sverige. Skärgårdskryssningen lockade över 250 medlemmar från våra hembygdsföreningar. Guider var både Göran Sjödin och Gunnar Lind. Gunnar Lind är även författare till boken Brända Hemman, som handlar om alla de brända gårdarna som ryssarna lämnade efter sig i skärgården sommaren 1719. I år gick resan den 8 - 9 september för att inte krocka med Kulturarvsdagen.

Gunnar Linds bok handlar framförallt om det som hände i norra Skärgården. Han har nu sökt medel för att fortsätta projektet och även forska fram vad som hände i södra delen av Skärgården. Skärgårdsgruppen och Hembygdsförbundet vill gärna stötta honom även i sitt framtida arbete. Om du inte har läst hans bok men vill veta lite just om din plats, gå då in på Gunnar Linds hemsida <https://1719.se>

Julmarknader i Skärgården

Av Gabriel Prenzlau-Enander

I slutet på november och under december håller flera hembygdsföreningar traditionella julmarknader. Kanske är Skärgårdsmuseet i Stavsnäs först ut med sin julmarknad den 30 november med marknadsstånd med hantverk, delikatesser och konfekt. I museets butik säljs böcker, spel och gamla sjökort.

Andra hembygdsföreningar i Skärgården som har Julmarknad är Ingarö hembygdsförening i Kulturladan i Pilhamn, Utö hembygdsförening, Blidö Sockens hembygdsförening, Rådmansö hembygdsförening med flera. Sök på www.hembygd.se under föreningar för att se exakta tider och datum.

Magasinsvisning av världens största pussel - Vasaskeppet

Onsdagarna den 13 nov och den 11 december kl. 18.00-18.45 visas magasinet under Vasamuseet där föremål som inte har satts upp på skeppet ligger och väntar. Här finns djurben, segel, kanonkulor, verktyg, mynt och mycket annat. Ta chansen och se få veta mer om föremålen. Plats Vasavarvet.

Förbokning och förköp görs på https://www.vasamuseet.se/besök/kalender/program/hosten-2019/magasinsvisning_ht19 Ordinarie entrépris – vuxna 150 kr Unga under 18 år fri entré.

Skärgårdsgruppen

Lars Jacobsson och Gabriele Prenzlau-Enander